

Overveen, 2 april 2020

Geacht college,

Tijdens de eerstkomende vergadering, gepland op 16 april aanstaande, zal de gemeenteraad van Bloemendaal beslissende keuzes moeten maken met betrekking tot de spoedhuisvesting van statushouders en andere woningzoekenden. Een van de door u, het College van Burgemeester en Wethouders, geprioriteerde locaties is Westelijke Randweg 1. Projectontwikkelaar Wibaut heeft al vele onderzoeken laten plaatsvinden en ook de GGD heeft een rapport uitgebracht: zie <https://www.participatiewr1.nl/achtergrondinformatie/>

Het terrein in kwestie wordt aan de noordkant begrensd door een groot transformatorstation van Liander. Dit jaar nog zal er een vierde transformator toegevoegd worden. Deze komt tussen het huidige gebouw en de Westelijke Randweg te staan.



Richtafstanden van de VNG

In alle discussies en onderzoeken is één belangrijk aspect volledig over het hoofd gezien. Het betreft hier de richtafstanden in de publicatie "Bedrijven en milieuzonering" van 2009 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). In deze handreiking staan uitgebreide lijsten met richtafstanden. De richtafstanden hebben een goede ruimtelijke ordening ten doel; zij moeten hinder en gevaar voorkomen. Dit kan door voldoende afstand te houden tussen milieubelastende activiteiten (zoals bedrijven) en gevoelige functies (zoals woningen).

Citaat: 'Als gevolg van jurisprudentie heeft de publicatie [RB: de VNG-publicatie 'Bedrijven en Milieuzonering'] bijna de status van 'pseudo-wetgeving' gekregen waarvan slechts gemotiveerd kan worden afgeweken. (ABRvS 13 mei 1997, BR 1997, 830 én ABRvS 3 april 2001, JM 2001, nr. 85). Uit jurisprudentie (zaaknummer 200809208/1/R1) blijkt ook dat de bouwstenen (richtafstandenlijst, omgevingstypen en functiemenging) correct moeten worden toegepast.'

Bron: <https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/functies/bedrijven/milieuzonering/>

Als het transformatorstation binnenkort is uitgebreid met een vierde transformator, zal er sprake zijn van een station van 152 MVA. Voor een dergelijk station geldt volgens de VNG-publicatie 'Bedrijven en Milieuzonering' een richtafstand voor het aspect 'gevaar' van 50 meter! Er wordt hierbij geen onderscheid gemaakt tussen installaties in de open lucht of installaties in behuizingen.

De richtafstanden uit de VNG-brochure zijn indicatief, d.w.z. er kan, zoals eerder vermeld, gemotiveerd van afgeweken worden. In dit geval zou de projectontwikkelaar dus aannemelijk moeten maken dat een verkleining van de richtafstand van 50 naar ongeveer 10 tot 20 meter (!) geen gevaar oplevert voor toekomstige bewoners. Het brandveiligheidsrapport van de ontwikkelaar toont evenwel slechts aan dat een eventuele brand in het transformatorstation niet binnen een tijdspanne van 1 uur zal overslaan op belendende gebouwen.

Het gevaar dat uitgaat van het transformatorstation

Dat de richtafstand voor 'gevaar' in dit geval terecht 50 meter bedraagt, wordt duidelijk door de gebeurtenissen op dinsdag 17 december 2019 in de omgeving van Doetinchem. Daar ontstond na een explosie een enorme brand. De eerste explosie werd gevolgd door enkele andere. Ondertussen stond de brandweer urenlang machteloos toe te kijken, aangezien zij het terrein niet mocht betreden, voordat helemaal zeker was dat netbeheerder Tennet de stroom afgeschakeld had. De vrijgekomen hitte was enorm, het duurde dagen voordat de installatie voldoende afgekoeld was.

<https://www.gelderlander.nl/bronckhorst/brand-transformatorhuis-in-langerak-onder-controle-papiersnippers-en-roetdeeltjes-kunnen-geen-kwaad~a53339b2/>

Dit is geen ongewone gang van zaken. De veiligheidsprocedures hebben vrijwel altijd tot gevolg dat het (veel) langer dan een uur duurt, voordat de brandweer kan gaan blussen. Hetzelfde gebeurde bij de brand in het transformatorstation in Hilversum op 14 juli 2018. Ook daar kon de brandweer pas na drie uur beginnen met blussen. Hoewel er dit keer geen ontploffingen plaatsvonden, scheelde het weinig of enkele brandweerlieden waren geëlektrocuteerd.

<https://www.nhnieuws.nl/nieuws/228007/waarom-de-brand-in-hilversums-elektriciteitshuis-pas-na-drie-uur-werd-geblust->

Ook in het Belgische Monceau sur Sambre, dicht bij Charleroi gelegen, kwamen brandweerlieden ernstig in gevaar, ditmaal door ontploffingen: <https://www.demorgen.be/nieuws/vuurzee-in-monceau-sur-sambre-onder-controle~ba7c7ac8/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2F>.

Goede ruimtelijke ordening vereist

De gebeurtenissen bij Doetinchem, Hilversum en Monceau sur Sambre maken duidelijk dat het bouwen van woningen in de onmiddellijke nabijheid van een groot transformatorstation ernstig

gevaar voor mensenlevens kan opleveren. Dit geldt zowel voor semipermanente als voor permanente bouw. Er is derhalve geen sprake van een goede ruimtelijke ordening indien het bestemmingsplan woningbouw mogelijk maakt. Hetzelfde geldt uiteraard voor een tijdelijke afwijking van het bestemmingsplan ten behoeve van flexwoningen. Als bestuurders bent u hiervoor medeverantwoordelijk. Woningbouw op deze locatie brengt mensen in gevaar. In samenwerking met de gemeenteraad kunt u dit voorkomen.

Anticiperen op ontkenning

Zoals altijd bij een ongemakkelijke boodschap – en zeker als de belangen zo groot zijn – zullen er mensen zijn die geneigd zijn deze boodschap te ontkennen door (tegen)argumenten aan te voeren die vaak op het eerste gezicht plausibel lijken, maar bij nader inzien drogredenen blijken te zijn. Om op de juiste wijze besluiten te kunnen nemen, is het belangrijk om hierop bedacht te zijn. We laten er daarom enkele de revue passeren.

1. *De projectontwikkelaar heeft een brandveiligheidsrapport uitgebracht dat aantoont dat de brandveiligheid in orde is.* Het voorgaande betoog maakt nou juist duidelijk dat het genoemde brandveiligheidsrapport geen rekening houdt met de duur en de intensiteit van een brand, evenmin met de gevolgen van explosies.
2. *Er is overleg gepleegd met de omgevingsdienst / de veiligheidsregio / de brandweer / een andere 'gezaghebbende' instantie en vanuit deze organisatie(s) was er geen bezwaar.* Het beroep op autoriteit is een bekende drogreden uit de argumentatieleer. Zonder verdere toelichting is dit geen argument. De gemeente blijft steeds verantwoordelijk voor een veilige leefomgeving en moet de veiligheid in dit geval degelijk kunnen onderbouwen.
3. *De beheerder van het elektriciteitsnetwerk is op de hoogte en heeft geen bezwaar aangetekend.* Dat mag dan waar zijn, maar het garandeert niet dat er geen gevaar bestaat. De netbeheerder is ook niet verantwoordelijk voor een juiste indeling van de ruimte. Die beslissingsverantwoordelijkheid ligt bij de gemeente. Het is niet onwaarschijnlijk dat netbeheerders in het belang van een efficiënte bedrijfsvoering graag zien dat de richtafstanden minder strikt genomen worden. Door de verdichting van onze steden en tegelijkertijd geconfronteerd met de eisen van de energietransitie komen zij steeds vaker in de problemen als zij willen uitbreiden op bestaande locaties in stedelijk gebied.
4. *Het komt vaker voor dat onderstations zich op (te) korte afstand van woningen bevinden.* Dit is juist, maar kan als zodanig niet gelden als argument om in de casus Westelijke Randweg 1 in de directe omgeving van het transformatorstation woningen te plaatsen. Immers: primair, het kopiëren van een ongewenste situatie maakt het ongewenste karakter niet ongedaan. Subsidiair. Bij nader onderzoek zal de vergelijking mank blijken te gaan. Om tot een juiste vergelijking met andere 50 kV onderstations te komen, moeten deze aan dezelfde voorwaarden voldoen, zoals 1. Is het andere onderstation gebouwd na 2008? (2008: huidige versie van de Wro, dus dezelfde ruimtelijke regelgeving)? Veel onderstations stammen uit een tijd waarin men heel andere opvattingen had over ruimtelijke ordening. 2. Waren toen de huidige richtafstanden van kracht? (In ieder geval na 2009, maar misschien ook al eerder); 3. Betreft het een 50 kV station met een vermogen tussen de 100 en 200 MVA en niet een veel vaker voorkomend 50 kV exemplaar uit een lichtere categorie? 4. Betreft het nieuwbouw (geen vervangende bouw) van óf huizen, óf een onderstation, dan wel beide?

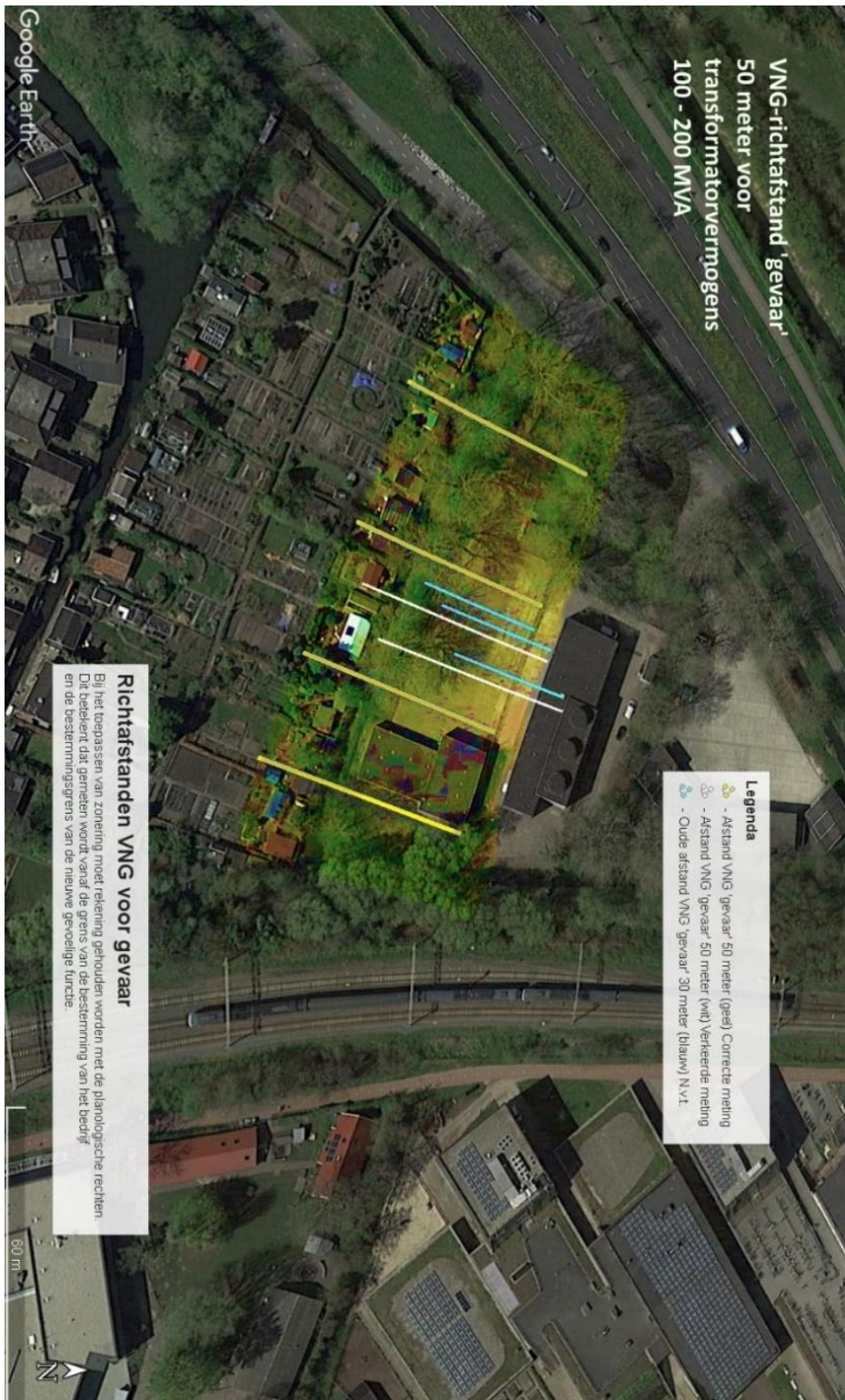
5. *De gemeente hoeft niet gemotiveerd af te wijken van de richtafstanden van de VNG, want zij is alleen verplicht om milieuzonering gemotiveerd toe te passen.* De richtafstanden hebben inderdaad niet voor niets de benaming 'richt'afstanden, zij geven een indicatie. Dat laat echter onverlet dat de gemeente(raad) bij het toestaan van woningen in dit geval dient te onderbouwen ('motiveren') dat een afstand van minder dan 30, 20 of zelfs 10 meter tussen de bron van het gevaar enerzijds en de beoogde woningen anderzijds niet leidt tot onaanvaardbaar gevaar voor bewoners.

6. *Er zijn voldoende preventieve maatregelen – enkele voorbeelden worden vermeld - genomen, zodat de kans op ontploffingen en brand erg klein is.* Netbeheerders nemen inderdaad allerlei preventieve en mitigerende maatregelen om hun kostbare apparatuur en de omgeving te beschermen. De in dit schrijven genoemde calamiteiten tonen evenwel overduidelijk aan dat deze niet altijd afdoende zijn. Vroeg of laat kunnen er dodelijke slachtoffers vallen.

7. *Elk nieuw gebouw moet voldoen aan Bouwbesluit 2012. (Brand)Veiligheid is daarbij een belangrijk punt. De brandweer zal hier nauwlettend op toezien.* Dit betreft alleen het gebouw zelf, het transformatorstation blijft daarbij buiten beschouwing.

Nummer	OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS						GROOTSTE AFSTAND	CATEGORIE
		GEUR	STOF	GELUID		GEVAAR			
C0	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:								
C1	- < 10 MVA	0	0	30	C		10	30	2
C2	- 10 - 100 MVA	0	0	50	C		30	50	3.1
C3	- 100 - 200 MVA	0	0	100	C		50	100	3.2
C4	- 200 - 1000 MVA	0	0	300	C	Z	50	300	4.2
C5	- >= 1000 MVA	0	0	500	C	Z	50	500	5.1
B0	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:								
B1	- < 1 MW	0	0	30	C		10	30	2
B2	- 1 - 15 MW	0	0	100	C		10	100	3.2
B3	- >= 15 MW	0	0	300	C		10	300	4.2
	Installaties								
26	transformatoren < 1 MVA	0	0	10	C		10	10	1
29	hydrofoorinstallaties	0	0	30	C		0	30	2

Fragment uit richtafstandenlijst Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG)



Situatie Westelijke Randweg 1